

Handläggare
Malin Bergalw
Bitr. verksamhetschef grundskola
08-523 042 30
malin.bergalw@skolasodertalje.se

Till
Utbildningsdepartementet
Ert diarienummer
U2025/00740

Stefan Sundbom
Verksamhetsstrateg förskola
08-523 063 04
stefan.sundbom@skolasodertalje.se

Yttrande över remiss SOU 2025:26 Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkets attraktivitet

Bakgrund

Regeringen beslutade den 1 juni 2023 att uppdra åt en särskild utredare att göra en översyn av förskollärares och lärares administrativa börda, med syfte att frigöra tid att lägga på att planera och bedriva undervisning (dir. 2023:72). Regeringen beslutade den 27 juni 2024 om ett tilläggsdirektiv (dir. 2024:64) som innebär att utredaren även fick i uppdrag att föreslå hur förskollärares och lärares tid för planering, undervisning och uppföljning ska regleras. Utredningen har nu överlämnat betänkandet *Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkets attraktivitet* (SOU 2025:26). Södertälje kommun har blivit inbjuden att som remissinstans lämna synpunkter på betänkandet.

Sammanfattning av betänkandet

Utredningen om minskad administration och om reglering av förskollärares och lärares tid (U 2023:01) har haft i uppdrag att lämna förslag som kan minska förskollärares och lärares administrativa uppgifter och andra uppgifter så att tid kan frigöras för arbete med undervisningen och uppgifter som hör till undervisningen. Utredningen har även haft i uppdrag att analysera och föreslå hur undervisningstiden för lärare i skolan och förskollärare och lärare i förskoleklassen kan regleras, samt överväga och vid behov föreslå motsvarande reglering för förskollärare i förskolan och lärare i fritidshemmet. I uppdraget ingick även att analysera och föreslå hur tid för planering och uppföljning av undervisningen kan regleras så att förskollärare och lärare får bättre förutsättningar att koncentrera sig på undervisningen. Utredningens uppdrag omfattade hela skolväsendet.

En central utgångspunkt för utredningen är att förskollärares och lärares möjligheter att fokusera på undervisningsuppdraget är avgörande för barns och elevers möjligheter att lära och utvecklas. Förslagen i betänkandet syftar därför sammantaget till att skapa en hållbar arbetssituation och goda arbetsvillkor för förskollärare och lärare genom att minska kraven på administration och frega tid till undervisningsuppdraget. Därigenom anser utredningen att förslagen även kan bidra till att öka läraryrkets attraktivitet.

Betänkandets förslag och bedömningar om minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen

Förslagen i korthet

- Utredningen föreslår att bestämmelser i skollagen och läroplaner om att *fortlöpande informera* och att *fortlöpande föra samtal* om barnets och elevens utveckling och kunskapsutveckling ändras så att

ordet fortlöpande tas bort. Elever och vårdnadshavare ska i stället informeras om barnets eller elevens utveckling *vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan*. När det gäller information om bedömning och betyg i de obligatoriska skolformernas läroplaner tas formuleringen *med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål* också bort. Lärare ska fortfarande i de olika skolformerna *informera*, till exempel om studieresultat och utvecklingsbehov.

- Kravet på antal utvecklingssamtal minskas i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan och ska genomföras *minst en gång per läsår*, i stället för som i dag en gång per termin.
- Skriftliga individuella utvecklingsplaner byter namn till *skriftliga kunskapsutvecklingsplaner* och deras innehåll avgränsas till att enbart handla om kunskapsutveckling.
- Utredningen föreslår också att *användningen av digitala system och verktyg* för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning.

Bedömningar i korthet

- Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation.
- Regleringen av *extra anpassningar* bör tas bort ur skollagen.
- Skolmyndigheterna bör aktivt verka för att arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation för verksamhetsnära personal, som förskollärare och lärare.

Betänkandets förslag och bedömningar om lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling

Förslagen i korthet

- Personalens ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen flyttas *från 1 kap. skollagen till 6 kap. skollagen, där åtgärder mot kränkande behandling regleras*. Av den nya bestämmelsen framgår att ansvaret innefattar att *uppmärksamma* och *agera* för att hantera alla former av kränkande behandling.
- Personalens anmälningsskyldighet vid fall av kränkande behandling ändras till en *informationsskyldighet*. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för *allvarlig eller upprepad* kränkande behandling ska informera rektorn om detta. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för kränkande behandling av någon i personalen ska också informera rektorn om detta.
- Rektorns och huvudmannens anmälningsskyldighet kvarstår men begränsas till samma uppgifter som ingår i informationsskyldigheten. Personalens och rektorns skyldighet att anmäla trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen, men ändras inte i sak.
- Dagens krav på att anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling som har *samband med verksamheten* ändras så att kravet i stället är att det finns en skyldighet att informera, anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling *i verksamheten*.

Bedömningar i korthet

- Reglerna om åtgärder mot kränkande behandling bör ses över i sin helhet och samordnas med reglerna som styr arbetet med trygghet och studiero.
- Regelverken som styr arbetet mot kränkande behandling och arbetet mot diskriminering behöver samordnas.
- Både Barn- och elevombudets roll och möjligheten för barn och elever att få skadestånd behöver utredas vidare.

Betänkandets förslag och bedömningar om ramar för förskollärares och lärares tid

Förslagen i korthet

- Lärares och förskollärares hela *undervisningsuppdrag* ska definieras i skollagen. Utöver *undervisning* ingår *planering och uppföljning* av undervisningen i undervisningsuppdraget. Regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om omfattningen av undervisningsuppdragets delar.
- Vid bedömningen av hur mycket tid som ska planeras för undervisningsuppdraget ska hänsyn tas till ett antal *faktorer*. Sådana faktorer är elevgruppernas storlek, antal elever som läraren regelbundet möter i undervisningen, antal elever i behov av särskilt stöd och andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare. Exempel på sådana omständigheter är ämnens olika karaktär och lärares erfarenhet av undervisning i en viss skolform, årskurs eller ämne. I förskolan och i fritidshemmet ska hänsyn tas till barn- och elevgruppers storlek, antal förskollärare eller lärare i grupperna, antal barn eller elever i behov av stöd och andra omständigheter av betydelse för barn, elever, förskollärare och lärare.
- En *högsta* omfattning av undervisningstid per läsår föreslås för lärare som undervisar i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Denna högsta omfattning ett intervall med vissa skillnader mellan skolformer och årskurser:

550–650 timmar för lärare i förskoleklass, årskurserna 1–6 i grundskolan, anpassade grundskolan och sameskolan samt årskurserna 1–7 i specialskolan.

500–600 timmar för lärare i årskurserna 7–9 i grundskolan, anpassade grundskolan samt årskurserna 8–10 i specialskolan.

450–550 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, förutom för lärare som undervisar i karaktärsämnena som har en yrkesinriktad profil, samt

450–650 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som undervisar i karaktärsämnena som har en yrkesinriktad profil.

- Utredningen föreslår också att en *minsta tid* ska avsättas för lärares *planering och uppföljning* av undervisningen. För förskollärare och lärare i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux är grundregeln att tiden *minst* ska motsvara undervisningstiden. Tiden för planering och uppföljning varierar något mellan skolformer och ökar med elevers ålder.
- För lärare i fritidshem och förskollärare i förskolan ska det avsättas minst *5 timmar per vecka* för *planering och uppföljning* av undervisningen. I fritidshemmet och förskolan har undervisning en annan innebörd. Utredningen har därför valt att inte reglera undervisningstid för dessa lärare.
- I samtliga *läroplaner* ska det stå att *rektorn ansvarar* för att förskollärare och lärare ges förutsättningar att planera, genomföra och följa upp sin undervisning.
- Ett uppdrag ska ges till Skolverket att ta fram *stödmaterial* till huvudmän och rektorer i arbetet med att planera omfattningen av och fördelningen av tid inom undervisningsuppdraget. Stöd och inspiration ska också ges för organisation av viktiga administrativa, praktiska och elevsociala kringfunktioner som kan hantera arbetsuppgifter som ligger utanför undervisningsuppdraget.

Bedömningar i korthet

- Utredningen bedömer att huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att utifrån behov skapa en infrastruktur på förskolor och skolor med *kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete*.
- Huvudmannens ansvar bör förtydligas i skollagen gällande att *ge rektorn förutsättningar* att dels leda och samordna det pedagogiska arbetet, dels fördela resurser och ansvarsområden med särskilt fokus på undervisningsuppdraget.

Betänkandet om uppföljning och utvärdering av förslagen för att frigöra tid för undervisningsuppdraget

Utredningens förslag består av ett antal regellättnader på områden som i dag kännetecknas av en hög grad av administration i form av dokumentation och informationsöverföring, samt av en reglering av omfattningen av lärares och förskollärares undervisningsuppdrag. Regleringen av förskollärares och lärares undervisningsuppdrag ska enligt utredningen följas upp och utvärderas. Om regleringen av undervisningsuppdraget leder till önskade effekter anser utredningen att det är viktigt att sådana kan belysas för att regleringen vid behov ska kunna justeras eller ändras.

De regellättnader som utredningen föreslår och som också syftar till att freda tid för undervisningsuppdraget bör inkluderas. En lämplig myndighet, till exempel Statens skolverk, ska enligt utredningen ansvara för uppföljning och utvärdering.

Betänkandet om förslagens ikraftträdande

Utredningen ger förslag som innebär ändringar i diskrimineringslagen (2008:567), skollagen (2010:800) och vissa förordningar. Utredningen föreslår även en ny förordning om omfattning av tid för lärares och förskollärares undervisningsuppdrag. De förslag som lämnas i betänkandet anses viktiga för att barn och elever ska få en undervisning av god kvalitet, för att förskollärare och lärare ska få en hållbar arbetssituation samt för att stärka läraryrkets attraktivitet. Utredningen anser därför att lagändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2027.

Utbildningsnämndens synpunkter och kommentarer

Förslag och bedömningar om minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen

6.3.1. Utredningens förslag på ändring i skollagen: 3 kap. 3 § skollagen ändras. Ordet *fortlöpande* i bestämmelsen tas bort. Vårdnadshavare för ett barn i förskolan och eleven och elevens vårdnadshavare i vissa skolformer och fritidshemmet ska informeras om barnets eller elevens utveckling *vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan*. Ändringen omfattar förskolan, förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, fritidshemmet, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.

Utredningens förslag på ändringar i läroplanerna: Formuleringen *Läraren ska samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling* i läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, special-skolan och sameskolan ändras till att *Läraren ska samverka med föräldrarna och vid tillfällen som bestäms av skolan informera dem om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling*.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget.

6.3.2. Utredningens förslag: Formuleringen *Läraren ska med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov* i läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ändras till att *Läraren ska informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov*.

Formuleringen *Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna* i läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ändras till att *Läraren ska ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna*.

Formuleringen *Läraren ska fortlöpande ge varje elev, och i förekommande fall elevens vårdnadshavare, information om studieresultat och utvecklingsbehov i studierna* i läroplanen för vuxen-utbildning ändras till att *Läraren ska ge varje elev, och i förekommande fall elevens vårdnadshavare, information om studieresultat och utvecklingsbehov i studierna*.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget.

6.3.3. Utredningens förslag: 8 kap. 11 § skollagen ändras. Ordet *fortlöpande* i bestämmelsen tas bort. Personalen i förskolan ska *föra samtal* med barnets vårdnadshavare om barnets utveckling.

Formuleringen *Arbetslaget ska fortlöpande föra samtal med barns vårdnadshavare om trivsel, utveckling och lärande* i förskolans läroplan ändras till *Arbetslaget ska föra samtal med barns vårdnadshavare om barnets trivsel, utveckling och lärande*.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget.

6.3.4. Utredningens bedömning: Ett uppdrag bör ges till Skolverket om att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget med tillägget om att det behövs tydliga riktlinjer för att minska osäkerhet och onödig dokumentation. Det är av stor betydelse att riktlinjerna baseras på lärarnas professionella bedömning av vad som behövs för att följa en elevs utveckling, förbättra undervisningen och stärka lärandet. Det är nödvändigt att stöd ges för att säkerställa att tolkning och tillämpning inte varierar kraftigt mellan skolor, vilket annars kan påverka likvärdigheten och skapa överflödig information. Det är också av vikt att riktlinjerna kompletteras med ett digitalt stöd som är tydligt, tillgängligt och enhetligt utformat. Om skolor använder olika system med varierande funktionalitet och dokumentationskrav, riskerar det att motverka syftet med att minska den administrativa bördan. Därtill är det också av vikt att Skolinspektionen framöver enkom efterfrågar dokumentation som är i enlighet med riktlinjerna. Förslaget skapar bättre förutsättningar för en god arbetsmiljö för lärarna.

6.4.1. Utredningens förslag: Utvecklingssamtal i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska äga rum minst en gång per läsår. Nuvarande bestämmelser för förskolan och förskoleklassen ändras inte.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget med minst ett utvecklingssamtal per läsår. Det minskar dokumentationen och ger tidsvinster som möjliggör en mer hållbar arbetssituation för lärarna. Samtidigt ger formuleringen *minst en gång per läsår* skolor möjlighet att erbjuda fler utvecklingssamtal i de fall det bedöms behövas.

6.5.1. Utredningens förslag: Skriftlig individuell utvecklingsplan ska byta namn till skriftlig kunskapsutvecklingsplan. Innehållet i planen ska koncentreras till kunskapsutveckling. Möjligheten att även föra in omdömen om elevens utveckling i övrigt i planen tas bort. De föreslagna ändringarna gäller för samtliga skolformer med krav på skriftliga utvecklingsplaner, det vill säga grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget med tillägget att den skriftliga kunskapsutvecklingsplanen har ett stöd som är enhetligt, tydligt och tillgängligt utformat. Om skolor använder olika system med varierande funktionalitet och dokumentationskrav, riskerar det att motverka syftet med att minska den administrativa bördan. Därtill är det också av vikt att Skolinspektionen framöver enkom efterfrågar dokumentation som är i enlighet med riktlinjerna. Vi ser positivt på formuleringen *om lärare eller övrig personal noggrant vill följa en elevs sociala utveckling kan det göras inom ramen för stödinsatser eller insatser från elevhälsan*, då möjlighet att följa den sociala utvecklingen ges och vart så ska ge i de fall det bedöms behövas. Förslaget skapar bättre förutsättningar för en god arbetsmiljö för lärarna och minskar administration och dokumentation och möjliggör mer tid för undervisningsuppgiften. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som just nu pågår, som "Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44)"

6.6.1. Utredningens bedömning: Regleringen av stöd i form av "extra anpassningar" bör tas bort ur skollagen. Stödinsatser som ges inom ramen för den ordinarie undervisningen kan benämnas "stöd". Stödinsatser bör beslutas och genomföras efter samverkan mellan olika yrkeskategorier.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget och håller med om att ordinarie undervisning innehåller naturligt stöttande arbetsmetoder som inte behöver dokumenteras. Dessa arbetsmetoder kan läraren själv besluta om och genomföra och är en del av undervisningen. Att elever med behov av stöttande arbetsmetoder eller stöd fortfarande erbjudas detta inom ordinarie undervisningssituation är också positivt samt att stöd primärt ska ges av lärare och personal med specialpedagogisk kompetens. Men utbildningsnämnden ställer sig tveksam till att förslaget inte är finansierat, då det med tydlighet framgår att om stödinsatser ska kunna genomföras framgångsrikt behöver ytterligare lärarstöd eller specialpedagogiskt stöd sättas in i en högre utsträckning än vad som sker i dag och då behöver också finansiering till förslaget finnas med. Det är omöjligt att genomföra ytterligare stöd och ge rektorer ansvar att skapa erforderliga resurser till elever utan finansiering. Utbildningsnämnden ser positivt på att rektor avgör om stöd behöver dokumenteras vid vissa tillfällen och att vårdnadshavare inte har rätt att kräva dokumentation av stöd. Tydliggörande riktlinjer kring skillnaderna mellan stöttande arbetsmetoder, stöd och särskilt stöd behöver finnas. Förslaget skapar bättre förutsättningar för en god arbetsmiljö för lärarna, med minskad administration och dokumentation. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som just nu pågår, som "Förbättrat stöd i skolan (SOU 2025:44)" och "Bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet (Dir. 2024:48)".

6.7. Utredningens förslag: Användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning.

Bland annat följande behöver utredas:

1. Vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att minska det administrativa dubbelarbetet, begränsa informationsöverföringen och på andra sätt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för förskollärare och lärare vid användningen av digitala system inom skolväsendet.

2. Vilka behov som finns av obligatoriska standarder för digitala system i syfte att förbättra interoperabiliteten när uppgifter överförs mellan olika system, aktörer och huvudmän inom skolväsendet, såväl kommuner och regioner som enskilda sådana.
3. Hur standarder som avses i punkt två kan regleras.
4. Om det finns behov av föreskrifter för att förbättra interoperabiliteten vid överföring av data och i förekommande fall vilken eller vilka myndigheter som ska ansvara för att utfärda föreskrifter, utöva tillsyn och ta fram andra stödjande eller styrande dokument som val, och tillämpning, av tekniska och semantiska standarder.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget till att utredning görs. Här är det också av vikt att ta del av huvudmännens erfarenheter. För att uppnå likvärdiga förutsättningar och minska kraven på administration och dokumentation krävs ett tydligare ansvarstagande nationellt för att tillhandahålla digitala stödverktyg som är anpassade efter skolans behov, med alla dess olika professioner inklusive elevhälsa.

6.8. Utredningens bedömning: Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten bör aktivt verka för att information om, och stöd för, arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation för verksamhetsnära personal som förskollärare och lärare.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget att Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten bör aktivt verka för att information om, och stöd för, arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation. Därtill är det också av vikt att Skolinspektionen framöver enkom efterfrågar dokumentation som är i enlighet med riktlinjerna.

Förslag och bedömningar om lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling

7.4.1. Utredningens förslag: Personalens ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Bestämmelsen formuleras om i syfte att förtydliga att ansvaret innefattar att uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling. Utöver skolväsendet gäller den nya bestämmelsen även i annan verksamhet enligt skollagen.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget att kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Om ansvarsförskjutningen sker till rektor eller andra aktörer inom skolan, måste också stöd, struktur och finansiering till bemanning tillföras för att möjliggöra för rektorer att efterleva kraven. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som just nu pågår, som "Bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet (Dir. 2024:48)". Betänkandet ger förslag som skapar mer arbete för rektorer och utan finansiella resurser skapas också en ohållbar arbetsmiljö för rektorerna. Att stärka rektorer som pedagogiska ledare och minska omsättningen behöver tas i beaktande även i detta betänkande.

7.4.2. Utredningens förslag: 6 kap. 10 § skollagen ändras.

Personalens anmälningsskyldighet ändras till en informationsskyldighet.

Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling ska informera rektorn om detta. Personal som får kännedom om att ett

barn eller en elev anser sig utsatt för kränkande behandling av någon i personalen ska också informera rektorn om detta.

Lärare och förskollärare ska inte särskilt pekats ut som ansvariga för att informera rektorn.

Rektorns anmälningsskyldighet och huvudmannens utrednings- och åtgärdsskyldighet ska gälla samma uppgifter som omfattas av personalens informationsskyldighet.

Personalens och rektorns skyldighet att anmäla trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen, men ändras inte i sak.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget att mer tid läggs på det förebyggande arbetet, på goda relationer och att en informationsskyldighet införs. Att personal får ansvaret och att inte lärare och förskollärare särskilt pekats ut är också positivt. Hur informationsskyldigheten ska genomföras behöver tydliggöras. Det är inte görbart att lägga alla uppgifter på rektor utan stöd, riktlinjer och tydliga mallar. För att uppnå likvärdiga förutsättningar och minska kraven på administration och dokumentation krävs ett tydligare ansvarstagande nationellt för att tillhandahålla digitala stödverktyg som är anpassade efter kraven. När riktlinjer och stöd är vagt beskrivna så riskerar dokumentationen att öka.

Utbildningsnämnden är tveksam till hur skolorna ska kunna upprätthålla arbetet kring upprepande kränkande behandling. Detta då det ofta är olika personal runt en elevgrupp, vilket skulle kunna medföra att det kan ta lång tid för skolorna att upptäcka upprepade kränkande behandling. I betänkandet framgår att om en elev blir utsatt vid fler än ett tillfälle är det fråga om en upprepade kränkande behandling och skyldighet finns att informera rektor. Här finns inte längre någon tillit till professionens bedömning av händelsernas karaktär. Utan tydliggörande och att möjliggöra att små händelser kan hanteras på plats riskerar detta att bli en marginell skillnad mot dagens regelverk. Även en tidsaspekt kan behöva tydliggöras, då upprepade annars riskerar att ske i för stor utsträckning. Målsättningen kommer då gå förlorad. Även om ansvaret idag och framöver ligger på huvudmannen att utreda finns en problematik i att ofta kräver utredningarna elevkännedom och kännedom om situationen på individnivå. Därav kommer personal på skolor alltid att engageras i dessa frågor. Det är också av vikt att Barn- och elevombudet framöver efterfrågar dokumentation som är i enlighet med riktlinjerna, annars kommer dokumentationen efter krav från Barn- och elevombudet att fortgå. Utbildningsnämnden ser positivt på att trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen men inte ändras i sak. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som just nu pågår, som "Bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet (Dir. 2024:48)". Därtill måste hänsyn tas till andra lagar och regelverket samt att dessa samspelar, vilket inte låter sig göras inom ramen för denna utredning men som kan påverka utgången av detta förslag. Betänkandet ger förslag som skapar mer arbete för rektorer och utan finansiella resurser skapas också en ohållbar arbetsmiljö för rektorerna. Att stärka rektorer som pedagogiska ledare och minska personalomsättningen bland rektorer behöver tas i beaktande även i detta betänkande.

7.4.3. Utredningens förslag: Skyldigheten att informera, anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling gäller om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget.

7.5.1 Utredningens bedömning: Reglerna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över i sin helhet och samordnas med reglerna som styr arbetet med trygghet och studiero. En sådan samordning kan underlätta arbetet och minska riskerna för dubbelarbete och dubbeldokumentation.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget. Dock behöver samordningen klargöras innan förändringar kring alla förslag om kränkande behandling genomförs, så att förändringarna inte i sig själva blir till merarbete för lärare och förskollärare.

7.5.2. Utredningens bedömning: Regelverken som styr arbetet mot kränkande behandling och arbetet mot diskriminering behöver samordnas i syfte att frigöra tid för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget. Dock behöver samordningen klargöras innan förändringar kring alla förslag om kränkande behandling genomförs, så att förändringarna inte i sig själva blir till merarbete för lärare och förskollärare. Tydligare och gemensamma regelverk minskar arbetsbelastning för personalen. Det leder också till ett mer tydligt, rättssäkert och begripligt uppdrag, vilket skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö.

7.5.3. Utredningens bedömning: Barn- och elevombudets roll samt möjligheterna att få skadestånd om någon i personalen åsidosätter bestämmelserna om kränkande behandling i 6 kap. skollagen behöver utredas vidare.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget om fortsatt utredning kring barn- och elevombudets roll och att möjligheter till skadestånd behöver klargöras innan förändringar kring alla förslag om kränkande behandling genomförs. Annars riskeras förändringarna att i sig själva bli till merarbete för lärare och förskollärare. Elevernas rättigheter och rättsskydd är av vikt. Att det är rättssäkert och tydligt är också av vikt för skolans personal. Idag finns en stor osäkerhet i dessa frågor och en rädsla att göra fel. Det skapar incitament för att dokumentera så att bevis kan säkerställas. Tydligare och gemensamma regelverk minskar arbetsbelastning för personalen. Det leder också till ett mer tydligt, rättssäkert och begripligt uppdrag, vilket skapar förutsättningar för en god arbetsmiljö för både lärare och elever. I utredningen behöver därför både elevernas rättigheter och skolpersonalens arbetsmiljö vägas samman.

Förslag och bedömningar om ramar för förskollärares och lärares tid

8.2.1. Utredningens förslag: Lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ska definieras i skollagen. I undervisningsuppdraget ingår undervisning samt planering och uppföljning av undervisningen.

För förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ges regeringen ett bemyndigande att meddela föreskrifter om omfattningen av tiden för undervisningsuppdraget.

För förskolan, fritidshemmet och kommunal vuxenutbildning ges regeringen ett bemyndigande att meddela föreskrifter om den minsta omfattningen av tiden för planering och uppföljning av undervisningen.

Det tydliggörs i befintliga mellanrubriker i skollagen när bestämmelser handlar om elevernas undervisningstid.

I en ny förordning definieras undervisningstid som den tid som lärare och förskollärare lägger på att genomföra undervisningen. Tid för undervisningsuppdraget definieras i samma förordning som den tid som lärare och förskollärare lägger på att planera, genomföra och följa upp undervisningen.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget att undervisningsuppdraget definieras i skollagen. Det kommer tydliggöra vad undervisningsuppdraget innehåller till skillnad från utbildningsuppdraget. I tydliggörandet måste det också synliggöras att detta omfattar lärares hela arbetstid om 1767

årsarbetstimmar. Annars kommer inte en likvärdighet nationellt att uppnås. När det kommer till lärares uppfattningar om sin arbetstid och flera av de referenser som finns i betänkandet så utgår det ifrån den arbetsplatsförlagda tiden om 35 timmar per vecka. En lärares arbetstid omfattar 45 timmar i veckan. Om inte all tid tydliggörs och används så skapar det en oerhörd stress och press på lärare att genomföra arbetet på en förkortad arbetstid och då blir läraruppdraget omöjligt. Därför är det av vikt att synliggöra även förtroendearbetstiden som är över 20 procentandelar av en lärares arbetstid. Inom den tiden ryms en stor del av den egna planerings- och uppföljningstiden. Att tydliggöra var och hur undervisningsuppdragets delar sker kommer att öka attraktiviteten för läraryrket och bidra till en bättre arbetsmiljö. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra utredningar som pågår eller nyligen genomförts, som "Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever" (SOU 2024:94). Det behöver också säkerställas att huvudmän ges tillräckliga finansiella resurser för att kunna genomföra förändringarna.

8.2.2. Utredningens förslag: Vid bedömningen av omfattningen av tiden för en lärares undervisningsuppdrag i förskoleklass, grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning ska hänsyn tas till:

- elevgruppernas storlek,
- antalet elever som läraren regelbundet möter i undervisningen,
- antal elever i behov av särskilt stöd, samt
- andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget med tillägget om att det behövs tydligare riktlinjer. Rekommendationer kring elevgruppers storlek behövs. Storlek på elevgrupper kan variera oerhört mellan skolor, vilket gör att likvärdigheten när vi talar om klasstorlek utgår ifrån lokala erfarenheter och spekulationer. En skola som har högsta tak på 24 elever per klass jämfört med en skola som tar in 30 elever per klass har väldigt olika uppfattningar om vad som är stora respektive små klasser. Här kan ett medelspann vara behjälpligt och skapa ett större samförstånd. Förslaget skapar bättre förutsättningar för en god arbetsmiljö för lärarna.

8.2.3. Utredningens förslag: Vid heltidstjänstgöring ska en lärares planerade undervisningstid under ett läsår som *högst* vara inom intervallet

- 550–650 timmar för lärare i förskoleklass, årskurserna 1–6 i grundskolan, anpassade grundskolan och sameskolan, samt årskurserna 1–7 i specialskolan,
- 500–600 timmar för lärare i årskurserna 7–9 i grundskolan och anpassade grundskolan samt årskurserna 8–10 i specialskolan,
- 450–550 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, förutom för lärare som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil, samt
- 450–650 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget och håller med om att en reglering av undervisningstiden är av vikt, då den idag varierar stort. Men utbildningsnämnden ställer sig tveksam till att förslaget inte är finansierat, då redan befintliga statsbidrag åsyftas. Förslaget förutsätter att tillräckliga ekonomiska resurser tillförs huvudmännen, annars skapar förslaget belastning istället för avlastning. Annan

bemanning kommer att krävas båda av andra yrkeskategorier men också av fler lärare. Förslaget skapar bättre förutsättningar för en god arbetsmiljö för lärarna med tydligt fokus på undervisning och kommer förhoppningsvis öka attraktiviteten till läraryrket. I ett kortsiktigt perspektiv kan andelen obehöriga lärare öka, då det redan idag råder viss lärarbrist. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra utredningar som pågår eller nyligen genomförts, som "Förstärkningsundervisning i skolan - en försöksverksamhet för fler behöriga elever" (SOU 2024:94).

8.2.4. Utredningens förslag: För planering och uppföljning av undervisningen ska det för lärare som undervisar i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning som huvudregel avsättas tid som *minst* motsvarar undervisningstiden.

För lärare i årskurs 7–9 i grundskolan, årskurs 8–10 i specialskolan, anpassade gymnasieskolan, och inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå ska det utöver huvudregeln avsättas ytterligare *minst* 10 procent av undervisningstiden för planering och uppföljning av undervisningen.

För lärare i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska det utöver huvudregeln avsättas ytterligare *minst* 20 procent av undervisningstiden för planering och uppföljning av undervisningen.

Vid bedömningen av omfattningen av tiden för planering och uppföljning ska hänsyn tas till de faktorer som anges i 8.2.2.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget att reglera planering och uppföljning av undervisningen. Att tydliggöra och visa på vikten av planeringstid och uppföljningstid är av värde för kvalitet i undervisningen och för en god arbetsmiljö. Planering och utvärdering sker både gemensamt med kollegor och individuellt, därför är tydliggörandet också av denna tid viktig. I tydliggörandet måste det framgå att planering och utvärdering sker inom lärares hela arbetstid om 1 767 årsarbetstimmar. Annars kommer inte en likvärdighet nationellt att uppnås och syftet urholkas. Att tydliggöra var och hur undervisningsuppdagets delar sker kommer att öka attraktiviteten för läraryrket och bidra till en bättre arbetsmiljö.

8.2.7. Utredningens förslag: För lärare ska det vid heltidstjänstgöring i fritidshemmet avsättas minst 5 timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen i fritidshemmet.

Vid bedömningen av hur mycket tid som ska avsättas för planering och uppföljning av undervisningen ska hänsyn tas till elevgruppernas storlek, antal lärare i elevgruppen, antal elever i behov av stöd samt andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare i fritidshemmet.

Utbildningsnämnden ser i grunden positivt på förslaget att förbättra fritidshemslärares möjligheter till planering och uppföljning av undervisningen. Utifrån kvaliteten i fritidshemmets undervisning och tillsynsansvar anser utbildningsnämnden att det är av största vikt att kommunerna ersätts för tillkommande regleringar. Vidare behöver även barnskötare som är en annan viktig yrkeskategori inom fritidshemmen viss tid för planering och uppföljning utifrån deras medverkan i genomförandet av undervisningen. Utan tillkommande resurser finns en risk att tid för planering och uppföljning ökar för fritidshemslärare men minskar för barnskötare, vilket då riskerar att försämma kvaliteten i undervisningen. Det finns även en risk att andra viktiga uppgifter, såsom exempelvis fritidshemslärares handledning av VFU-studenter, minskar i omfattning för att möjliggöra tid för planering och uppföljning. Att studenter får en VFU av god kvalitet är viktigt utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv men även utifrån att stärka fritidshemsläraryrkets attraktivitet.

8.2.8. Utredningens förslag: För förskollärare ska det vid heltidstjänstgöring i förskolan avsättas minst 5 timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen.

Vid bedömningen av hur mycket tid som ska avsättas för planering och uppföljning av undervisningen ska hänsyn tas till barngruppernas storlek, antal förskollärare i barngruppen, antal barn i behov av stöd och andra omständigheter av betydelse för barn eller förskollärare.

Utbildningsnämnden ser i grunden positivt på förslaget att förbättra förskollärares möjligheter till planering och uppföljning av undervisningen. Det finns dock utmaningar och oklarheter i förslaget och i de resonemang som förs kring detta i betänkandet. Det främsta är att ingen finansiering föreslås då utredningen bedömer att förslaget inte innebär några större kostnader för verksamheten då det finns en betydande andel annan personal i verksamheten, exempelvis barnskötare, som kan medverka i undervisningen. Det ställer sig utbildningsnämnden tveksam till. Tid för planering och uppföljning av undervisningen inom förskolan har aldrig tidigare haft en statlig detaljreglering utan kommunerna har själva reglerat detta i samverkan med de lokala fackliga organisationerna. Utifrån förslaget om att avsätta minst 5 timmar per vecka för förskollärare till planering och uppföljning av undervisningen kan därför argument framföras för att kostnaden för all denna tid bör ersättas kommunerna. Inga sådana beräkningar finns i betänkandet. Genomförs sådana beräkningar finns vidare en risk för att kostnadsökningarna ligger i underkant då utredningen är tydlig med att 5 timmar i veckan är en lägstanivå där sedan hänsyn ska tas till barngruppernas storlek, antal förskollärare i barngruppen, antal barn i behov av stöd och andra omständigheter av betydelse för barn eller förskollärare. Detta skapar en stor otydlighet kring utfallet i praktiken samtidigt det öppnar upp för olika tolkningar vilket riskerar ge bristande likvärdighet huvudmän emellan. Av den anledningen är det viktigt att eventuella regleringar av tid för planering och uppföljning av undervisningen synkroniseras med andra pågående utredningar som kan påverka förskolans verksamhet, främst utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola (U 2024:04).

Utifrån kvaliteten i förskolans undervisning och förskolans tillsynsansvar anser utbildningsnämnden att det är av största vikt att kommunerna ersätts för tillkommande regleringar. Även om det finns annan personal än förskollärare i förskoleverksamheten som kan medverka i undervisningen så behöver tillräcklig bemanning, inte minst utifrån barnens trygghet och säkerhet, säkerställas när förskollärare lämnar barngruppen. Vidare behöver även barnskötare viss tid för planering och uppföljning utifrån deras medverkan i genomförandet av undervisningen. Utan tillkommande resurser finns en risk att tid för planering och uppföljning ökar för förskollärare men minskar för barnskötare, vilket då riskerar att försämra kvaliteten i undervisningen. Det finns även en risk att andra viktiga uppgifter, såsom exempelvis förskollärarnas handledning av VFU-studenter, minskar i omfattning för att möjliggöra tid för planering och uppföljning. Att studenter får en VFU av god kvalitet är viktigt utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv men även utifrån att stärka förskollärarkyrkets attraktivitet.

8.3. Utredningens förslag: I samtliga läroplaner regleras att rektorn ansvarar för att förskollärare och lärare ska ges förutsättningar för att planera, genomföra och följa upp sin undervisning.

Utbildningsnämnden ser i grunden positivt på förslaget att rektor ansvarar. Att lärares arbetsplatsförlagda tid omfattar 35 timmar är ibland orsaken till att det är svårt med ställtider inför lärares lektioner. Därför vore det bra att också titta på den arbetsplatsförlagda tiden för att möjliggöra bättre ställtider och mindre stress för lärare och skapa möjligheter för en bättre arbetsmiljö. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som just nu pågår, som "Bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet" (Dir. 2024:48).

8.4. Utredningens bedömning: Huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att kunna organisera förskole- och skolenheter utifrån en infrastruktur med nödvändiga kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget men ställer sig tveksam till att förslaget inte är finansierat. För att förslaget ska fungera effektivt krävs också att huvudmän får stöd till att bygga upp och upprätthålla stödfunktioner, inklusive elevhälsa, socialpedagoger, administration, IT-stöd och vaktmästeri. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som just nu pågår, som "Bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet" (Dir. 2024:48). Betänkandet ger förslag som skapar mer arbete för rektorer och utan finansiella resurser skapas också en ohållbar arbetsmiljö för rektorerna. Att stärka rektorer som pedagogiska ledare och minska personalomsättningen bland rektorer behöver tas i beaktande även i detta betänkande.

8.5. Utredningens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram stödmaterial som kan ge såväl stöd som inspiration i arbetet med att planera och organisera för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag, samt för organisation av viktiga kringfunktioner för förskolans och skolans större uppdrag.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget att Skolverket ges i uppdrag att ta fram stödmaterial. En ökad statlig reglering ställer stora krav på tydlig information och vägledning i form av exempelvis allmänna råd, för att uppnå likvärdighet nationellt.

8.6. Utredningens bedömning: Det bör övervägas att i skollagen förtydliga huvudmannens ansvar att ge rektorn förutsättningar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet. Det bör också övervägas att förtydliga huvudmannens ansvar för att ge rektorn förutsättningar att fördela resurser och ansvarsområden inom ramen för sin enhets inre organisation med särskilt fokus på undervisningsuppdraget.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget till betänkandets bedömning att det finns behov av att tydliggöra huvudmannens ansvar för att skapa förutsättningar för rektors pedagogiska ledarskap och styrning av den inre organisationen med anledning av den reglering av lärares tid som föreslås. För att förslaget ska fungera effektivt krävs också att huvudmän får stöd till att bygga upp och upprätthålla stödfunktioner, inklusive elevhälsa, socialpedagoger, administration, IT-stöd och vaktmästeri. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som just nu pågår, som "Bättre förutsättningar för rektorerna inom skolväsendet" (Dir. 2024:48).

Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag för att frigöra tid för undervisningsuppdraget

9. Utredningens förslag: Omfattningen av förskollärares och lärares undervisningsuppdrag regleras och ska därför följas upp och utvärderas.

De regellättnader som utredningen föreslår och som också syftar till att freda tid för arbetet med undervisningen bör inkluderas.

En lämplig myndighet, till exempel Statens skolverk, ska ansvara för uppföljning och utvärdering.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget om uppföljning och utvärdering. Osäkerheten kring effekterna av att reglera lärares undervisningstid är stor. För att säkerställa att regleringen får avsedda effekter och för att säkerställa att finansieringen är rimlig är det viktigt med uppföljning och utvärdering.

Ikraftträdande

10. Utredningens förslag: Ändringarna i diskrimineringslagen och skollagen ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Ändringarna i läroplanerna för förskolan, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och vuxenutbildningen ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Förordningen om omfattningen av tiden för lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Utredningens bedömning: Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

Utbildningsnämnden ser positivt på förslaget om ikraftträdande den 1 juli 2027 gällande förslag om minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen och förslag om förskollärares och lärares tid men är tveksam till förslag om lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling. Detta då det kräver fler utredningar som ännu inte är genomförda samt att förslagen saknar konsekvensanalyser utifrån barns och elevers perspektiv. Beslut om ikraftträdande måste också tas i god tid innan genomförande, för att möjliggöra rekrytering och bemanning samt omorganisering av verksamheterna. Förslagen innebär också att full finansiering behöver ske för att kunna möjliggöra förslagen som vi tror kommer öka läraryrkets attraktivitet, öka lärandet och skapa en bättre arbetsmiljö för lärarna.

Konsekvenser

Utbildningsnämnden är generellt positiv till förslagen i betänkandet och instämmer i att minskade krav på dokumentation och en ökad tydlighet i uppdraget för förskollärare och lärare kommer att bidra till en förbättrad arbetsmiljö och en ökad attraktivitet för läraryrkena. Resurstilldelning kommer dock att vara avgörande för att intentionerna i utredningen ska kunna realiseras i praktiken.

Nedan tabeller visar på utredningens beräkningar av kostnaderna för införandet av förslagen. Det är inte i detalj beskrivet i utredningen hur kostnadsersättningen ska fördelas men nedan exemplifieras Södertälje kommuns del av kostnaderna inom grundskola och gymnasieskola utifrån att kommunen motsvarar 1 % av Sveriges befolkning.

Sammanställning av kostnader till följd av utredningens förslag (mkr)

Nationellt	2027	2028	2029	2030
Grundskolan 1-6	506	1 011	1 011	1 011
Grundskolan 7-9	329	658	658	658
Gymnasieskolan	400	800	800	800
Totalt	1 235	2 469	2 469	2 469

Södertälje	2027	2028	2029	2030
Grundskolan 1-6	5,06	10,11	10,11	10,11
Grundskolan 7-9	3,29	6,58	6,58	6,58
Gymnasieskolan	4,00	8,00	8,00	8,00
Totalt	12,35	24,69	24,69	24,69

I betänkandet föreslås att ovan kostnader ska ersättas genom omfördelning av redan befintliga statsbidrag. En sådan lösning innebär dock inget ytterligare tillskjutande av medel för att kompensera huvudmännen utan innebär att andra pågående insatser i sådana fall ska förändras eller tas bort. Ska intentionerna i utredningen kunna realiseras i praktiken anser utbildningsnämnden att ytterligare resurstilldelning är avgörande.

Av den anledningen bör det även utredas om och hur huvudmännen ska ersättas för de kostnader som kommer att uppstå vid organiseringen av nödvändiga kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete samt för specialpedagogiskt arbete med utökat stöd. I utredningen framförs att skolans organisation idag saknar resurser och kringfunktioner men att dessa viktiga aspekter av skolans större uppdrag samtidigt ska genomföras av andra än förskollärare och lärare. Detta är inte möjligt utan att ytterligare öka resurserna till verksamheten. Utredningen menar att regleringen av undervisningsuppdraget medför kostnadsökningar då fler lärare behövs för att undervisa eleverna. Ingen hänsyn tas dock till de administrativa, praktiska och elevsociala uppgifterna som andra yrkesgrupper inom skolan då ska genomföra.

Vidare anser utbildningsnämnden att även förskola och fritidshem bör kompenseras om planeringstiden för förskollärare och lärare ska regleras i dessa verksamheter.

Elof Hansjons
Utbildningsnämndens ordförande